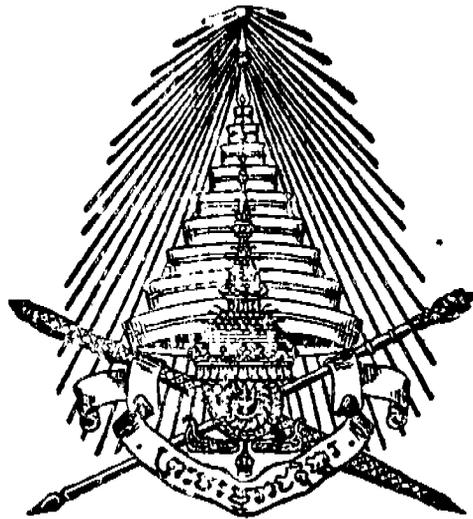

เล่ม ๕๑ หน้า ๘๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๔๗๗

พระราชบัญญัติ
จัดระเบียบเทศบาล
พุทธศักราช ๒๔๗๖

นริศรานุวัตติวงศ์

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามพระราชกฤษฎีกาตั้งวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๖)

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอภินิหาร
เกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ
สั่งว่า

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรถวายคำปรึกษาว่า เป็นการสมควรที่จะจัดวางระเบียบการปกครองท้องถิ่น ให้เหมาะสมแก่ความต้องการแห่งสมัย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎรดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๗๖”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกบรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ซึ่งมีข้อความขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

หมวดที่ ๑

เทศบาลตำบล

มาตรา ๔ ตำบลใดซึ่งมีบทพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบลแล้ว ให้มีสภาพเป็นเทศบาลเมือง พระราชกฤษฎีกานั้นจะได้กำหนดเขตต์และนามของเทศบาลไว้ด้วย

มาตรา ๕ เทศบาลตำบลมีระเบียบการปกครองโดยมี
องค์การดังต่อไปนี้

๑. สภาตำบล
๒. คณะมนตรีตำบล

ส่วนที่ ๑

สภาตำบล

มาตรา ๖ สภาตำบลประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งพลเมือง
ในหมู่บ้านเป็นผู้เลือกตั้งชนหมู่บ้านละหนึ่งนาย ถ้าหมู่บ้าน
ใดมีราษฎรมากกว่า ๒๐๐ คน ให้หมู่บ้านนั้นเลือกสมาชิก
เพิ่มขึ้นอีก ๑ นายทุก ๆ ๒๐๐ คน เศษของ ๒๐๐ ถ้าถึง
ครึ่งให้นับเป็น ๒๐๐ ถ้าต่ำกว่าครึ่งไม่นับ

มาตรา ๗ คุณสมบัติแห่งผู้เลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือก
ตั้ง อีกทั้งวิธีเลือกตั้ง ให้อนุโลมตามกฎหมายว่าด้วยการ
เลือกตั้งผู้แทนตำบล

มาตรา ๘ ผู้ใดได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาตำบล
แล้ว ต้องตั้งบ้านเรือนอยู่ในตำบลนั้น มิฉะนั้นให้ขาดจาก
สมาชิกภาพ

วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๑ หน้า ๘๕

มาตรา ๕ สมาชิกสภาตำบล ย่อมเป็นผู้แทนของปวงชนในตำบล มิใช่แทนแต่เฉพาะผู้ที่เลือกตั้งตนขึ้นมา ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใดๆ

มาตรา ๑๐ การอยู่ในตำแหน่งการเข้ารับหน้าที่ และการสิ้นสุดแห่งสมาชิกภาพนั้น ท่านให้นำบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม มาตรา ๑๘, ๑๙, และ ๒๑ มาใช้โดยอนุโลม

มาตรา ๑๑ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดตั้งสมาชิกสภาตำบลตามมติของสภาให้เป็นประธานแห่งสภาหนึ่งนาย เป็นรองประธานนายหนึ่ง หรือหลายนายก็ได้

มาตรา ๑๒ หน้าที่ประธานและรองประธาน การเลือกประธานและเพาเชคราวประชุม องค์กรประชุมและการกำหนดสมัยประชุมนั้น ท่านให้นำบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม มาตรา ๒๓, ๒๔, ๒๕, ๒๖ และ ๒๘ มาใช้โดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ การปรึกษาหารือในสภาตำบลนั้น ต้องเป็นการที่เกี่ยวกับท้องถิ่นตำบลนั้นโดยเฉพาะ ห้ามมิให้มีการปรึกษาหารือในเรื่องการเมืองแห่งรัฐ

มาตรา ๑๔ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๒ สมัยประชุมสามัญสมัยหนึ่ง ๆ ท่านว่ามีกำหนดเวลาไม่เกิน ๑๕ วัน แต่ นายอำเภอจะอนุญาตให้ขยายเวลาออกไปก็ได้

มาตรา ๑๕ นายกมนตรีตำบลเป็นผู้เรียกประชุมสภาตำบลตามสมัยประชุมและเป็นผู้เปิดปิดประชุม

มาตรา ๑๖ เมื่อเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งท้องถิ่น นายอำเภอจะอนุญาตให้นายกมนตรีตำบลเรียกประชุมวิสามัญแห่งสภาตำบลก็ได้

มาตรา ๑๗ เมื่อสมาชิกสภาตำบลมีจำนวนไม่ต่ำกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนทั้งหมดเห็นเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งท้องถิ่นแล้ว ย่อมมีสิทธิร่วมกันทำคำร้องขอต่อประธานแห่งสภาให้รับรายงาน ต่อ นายอำเภอ เรียกประชุมวิสามัญแห่งสภาตำบลได้ ในกรณีเช่นนั้นท่านให้ประธานแห่งสภา รับนำความเสนอต่อ นายอำเภอ และรับสนอง คำสั่ง ซึ่งจะต้องรับสั่งโดยด่วน

มาตรา ๑๘ ข้าหลวงประจำจังหวัดมีอำนาจที่จะยุบสภาตำบลเพื่อให้พลเมืองเลือกตั้งสมาชิกมาใหม่ ในคำสั่งให้ยุบ

วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๔๗๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๑ หน้า ๘๗

สภาเช่นนี้ต้องแสดงเหตุผลและมีกำหนดให้เลิกตั้งสมาชิกใหม่ภายใน ๙๐ วัน

มาตรา ๑๕ สภาตำบลมีอำนาจควบคุม การเทศบาล ฉะเพาะท้องถิ่นของตน ในที่ประชุมสมาชิกทุกคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามมนตรีตำบลในข้อความใด ๆ อันเกี่ยวกับการงานในหน้าที่ได้ แต่มนตรีตำบลย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อเห็นว่าข้อความนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของท้องถิ่น

มาตรา ๒๐ สภาย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะลงมติความไว้ใจในมนตรีตำบลรายตัวหรือทั้งคณะผู้ตติความไว้ใจนั้นท่านมิให้ลงมติในวันเดียวกันกับวันที่ปรึกษา

การตั้งคณะกรรมการ องค์ประชุมคณะกรรมการนั้นท่านให้นำบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรสยาม มาตรา ๔๓ วรรคต้น และมาตรา ๔๔ มาใช้ โดยอนุโลม

มาตรา ๒๑ การประชุมของสภาตำบลย่อมเป็นการเปิดเผยตามลักษณะที่จะได้กำหนดไว้ ตามข้อบังคับของสภา แต่การประชุมลับก็ย่อมมีได้ เมื่อคณะมนตรีตำบลร้องขอหรือสมาชิกสภาตำบลรวมกันไม่ต่ำกว่า ๑ ใน ๓ ร้องขอ

ส่วน ระเบียบ การประชุม และการปรึกษาของสภาตำบล
โดยทั่วไปนั้น ให้อนุโลมตามข้อบังคับการประชุมและการ
ปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร

ส่วนที่ ๒

คณะมนตรีตำบลและพนักงานของเทศบาลตำบล

มาตรา ๒๒ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดเลือกตั้งคณะมนตรี
ตำบลขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยนายกมนตรีตำบลหนึ่งนาย
และมนตรีตำบลอีกอย่างน้อย ๒ นาย อย่างมาก ๔ นาย

ในการตั้งนายกมนตรีตำบล ประธานแห่งสภาตำบล
เป็นผู้ลงนามรับสนองหมายตั้งให้คณะมนตรีตำบลมีอำนาจ
หน้าที่บริหารการเทศบาลแห่งตำบลนั้น

มาตรา ๒๓ นายกมนตรีตำบลและมนตรีตำบลนั้น จะ
ต้องเป็นผู้ที่มีวิทยฐานะตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้กำหนด

นายกมนตรีตำบล และมนตรีตำบล ต้องไม่มีส่วนได้
เสียในการรับเหมาทำการของเทศบาล

มาตรา ๒๔ สิทธิของมนตรีในการเข้าประชุมในสภา
ตำบล การดำรงสมาชิกภาพ การบริหาร และการออกจาก
ตำแหน่งมนตรีนั้น ทำนุให้ให้นำบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่ง

วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๔๘๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๑ หน้า ๘๕

ราชอาณาจักรสยาม มาตรา ๔๘ วรรค ๑ มาตรา ๔๙, ๕๐ และ ๕๑ มาใช้โดยอนุโลม อีกทั้งมนตรีตำบลต้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๓ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๕ ให้เทศบาลตำบลมีพนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร พนักงานเจ้าหน้าที่เหล่านี้ให้อยู่ในบังคับบัญชาของคณะมนตรีตำบล

มาตรา ๒๖ ระเบียบพนักงานเทศบาลตำบลนั้น ให้เป็นไปตามบทพระราชกฤษฎีกา อนุโลมตามระเบียบข้าราชการพลเรือน

ส่วนที่ ๓

อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล

มาตรา ๒๗ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบล มีอำนาจหน้าที่จำต้องกระทำดังต่อไปนี้

๑. จัดการสาธารณสุข
๒. จัดการให้ราษฎรได้มีน้ำจืดบริโภค
๓. จัดให้มีและบำรุงถนนและทางกับการระบายน้ำในเขตเทศบาล

๔. จัดการให้ราษฎรได้มีความสะดวกในการสื่อสาร
๕. จัดการแก้ไขและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎรให้ดีขึ้นตามสมควร
๖. จัดการให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรมชั้นประถม
๗. จัดการอบรมให้ราษฎรเข้าใจในการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ
๘. จัดการรักษาความปลอดภัย ความสงบ เรียบร้อย และศีลธรรมอันดี อีกทั้งระงับเหตุรำคาญในท้องถิ่นตลอดจนป้องกันมิให้ผู้ใดละเมิดกฎหมาย
๙. จัดให้มีศาลาเทศบาล
๑๐. อำนาจหน้าที่อื่น ๆ ซึ่งจะได้มีกฎหมายบังคับให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล

มาตรา ๒๘ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลตำบลอาจจัดการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ตามกำลังของตน

๑. จัดให้มีและบำรุงตลาด คอกสัตว์ โรงฆ่าสัตว์ ที่อาบน้ำและซักฟอก ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม สุสาน และฌาปนสถานของเทศบาล
๒. จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนชั้นมัธยมขึ้นไป หรือโรงเรียนวิชาชีพใด ๆ

๓. จัดให้มีและบำรุงการประปา เพื่อจำหน่ายน้ำสะอาดให้แก่ราษฎรในตำบล
๔. จัดให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้ และบำบัดยัยสำหรับสาธารณูปการประเภทอื่น ๆ
๕. จัดให้มีเครดิตสถาน
๖. จัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าเพื่อจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่ราษฎรในตำบล หรือให้แสงสว่างโดยวิธีอื่นตามที่ชุมชน
๗. จัดให้มี และ บำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา
๘. จัดให้มีและบำรุงสวนสำหรับเดินเล่น
๙. จัดให้มีและบำรุงโรงมหรสพ
๑๐. กิจการอื่น ๆ ซึ่งไม่เป็นการขัดต่อกฎหมาย

ส่วนที่ ๔

การคลังของเทศบาลตำบล

มาตรา ๒๕ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบล อาจมีรายได้จากประเภทดังต่อไปนี้

๑. เงินอุดหนุนจากรัฐบาลตามแต่จะมีพระราชบัญญัติกำหนดไว้
๒. รายได้จากเทศพาณิชย์
๓. รายได้จากทรัพย์สินต่าง ๆ ของเทศบาลตำบล
๔. ภาษีอากรและจังกอบตามแต่จะมีพระราชบัญญัติกำหนดไว้
๕. ค่าธรรมเนียม และค่าปรับ ตามแต่จะมีพระราชบัญญัติกำหนดไว้
๖. เงินที่มีผู้อุททิสให้เป็นการกุศล เพื่อสาธารณประโยชน์
๗. การกู้เงินตามแต่จะมีพระราชบัญญัติกำหนดไว้
๘. เงินรายได้อื่นใด ซึ่งอนุญาตตามกฎหมาย

มาตรา ๓๐ รายจ่ายของเทศบาลตำบลนั้นแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท

๑. จ่ายเป็นเงินเดือนค่าจ้าง หรือค่าบ่วยการให้แก่ นายกมนตรีตำบล มนตรีตำบลและพนักงานของเทศบาล
๒. จ่ายเป็นค่าใช้สอยสำหรับกิจการเทศบาลนั้น ๆ
๓. จ่ายเป็นการจรเช่นการก่อสร้างและการลงทุน

มาตรา ๓๑ งบประมาณของเทศบาลตำบลนั้น ให้ทำโดยอนุโลมตามรูปการณ์แห่งงบประมาณของแผ่นดิน

มาตรา ๓๒ ระเบียบการเบิกจ่าย การรักษาเงิน การตรวจเงินของเทศบาลตำบล ให้เป็นไปตามบทพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการนั้น ๆ

ส่วนที่ ๕

เทศบัญญัติของเทศบาลตำบล

มาตรา ๓๓ เทศบาลตำบลมีอำนาจออกข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่เทศบาลในเมื่อข้อบังคับนั้นไม่ขัดต่อกฎหมาย ข้อบังคับเช่นว่านี้ ให้เรียกว่า เทศบัญญัติ

เทศบัญญัติที่ออกตามวรรคก่อนนั้น ท่านว่าอาจกำหนดโทษไว้ในกรณีกระทำผิดต่อบทเทศบัญญัตินั้นได้ แต่ให้ถือว่า ความผิดนั้นเป็นความผิดฐานลหุโทษ และให้ลงโทษปรับได้ไม่เกิน ๕๐ บาท ถ้าผู้กระทำผิดไม่ชำระเงินค่าปรับภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่คำตัดสินถึงที่สุดแล้ว ท่านว่าอาจยึดทรัพย์ของผู้นั้นไว้แทนค่าปรับได้ ถ้าไม่มีทรัพย์ให้ยึดผู้กระทำผิดต้องถูกบังคับให้ทำงานโยธาแทนตามกำหนดวัน

ซึ่งคำนวณโดยอาศัยค่าแรงวันในท้องถิ่นอันเทศบาลจะได้กำหนดไว้โดยเทศบัญญัติเป็นคราวๆ นั้นเป็นเกณฑ์ แต่การบังคับให้ทำงานโยชานั้น ท่านมิให้เกินกำหนด ๒ เดือน

มาตรา ๓๔ บรรดาเทศบัญญัติทั้งหลายจะตราขึ้นได้แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาตำบลและโดยอนุมัติของข้าหลวงประจำจังหวัด

มาตรา ๓๕ งบประมาณตำบลประจำปีท่านว่าต้องตราขึ้นเป็นเทศบัญญัติ ถ้าและเทศบัญญัติออกไม่ทันปีใหม่ท่านให้ใช้เทศบัญญัติงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลาง

มาตรา ๓๖ เมื่อสภาตำบลได้ร่างเทศบัญญัติขึ้นสำเร็จแล้ว ให้นายกมนตรีตำบลนำขึ้นเสนอนายอำเภอ เพื่อรับเสนอต่อไปยังข้าหลวงประจำจังหวัด ถ้าข้าหลวงประจำจังหวัดเห็นชอบด้วย ก็ให้ลงนามในเทศบัญญัตินั้น และเมื่อได้ประกาศไว้โดยเปิดเผยที่ศาลาเทศบาลแล้ว ๗ วัน จึงให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๓๗ ถ้าข้าหลวงประจำจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยร่างเทศบัญญัติท่านให้นำร่างนั้นขึ้นเสนอสู่กระทรวงมหาด

วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๔๗๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๑ หน้า ๕๕

ไทย เมื่อกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบด้วยแล้ว ก็ให้ส่งไปยังข้าหลวงประจำจังหวัดลงนามในเทศบัญญัตินั้น ถ้าไม่เห็นชอบด้วยร่างเทศบัญญัตินั้นก็ป็นอันระงับไป แต่กระทรวงมหาดไทยต้องชี้แจงเหตุผล

มาตรา ๓๔ ในเหตุฉุกเฉิน ซึ่งจะเรียกประชุมสภาตำบลให้ทันทั่วที่ไม่ได้ คณะมนตรีตำบลอาจออกเทศบัญญัติชั่วคราวได้ เมื่อได้รับอนุมัติจากนายอำเภอและประกาศไว้โดยเปิดเผยที่ศาลาเทศบาลแล้วให้ใช้บังคับได้

ในคราวประชุมสภาตำบลต่อไป ท่านให้น้ำเทศบัญญัติชั่วคราวนั้นเสนอต่อสภาเพื่ออนุมัติ ถ้าสภาอนุมัติแล้ว เทศบัญญัติชั่วคราวนั้นก็ป็นเทศบัญญัติต่อไป ถ้าสภาไม่อนุมัติเทศบัญญัติชั่วคราวนั้นก็ป็นอันตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงกิจการที่ได้ป็นไปในระหว่างที่ใช้เทศบัญญัติชั่วคราวนั้น คำอนุมัติและไม่อนุมัติของสภาที่กล่าวนี้ให้ทำป็นเทศบัญญัติ

มาตรา ๓๕ นายกมนตรีตำบลทรงไว้ซึ่งอำนาจที่จะออกคำสั่งวางระเบียบเพื่อรักษาการให้ป็นไปตามเทศบัญญัติ เมื่อระเบียบการนั้นไม่ขัดต่อกฎหมายและเทศบัญญัติ

ส่วนที่ ๖

การควบคุมเทศบาลตำบล

มาตรา ๔๐ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเทศบาลตำบลให้ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของตน โดยถูกต้องตามกฎหมาย ในการนี้ให้มีอำนาจหน้าที่ชี้แจงแนะนำตักเตือนเทศบาลตำบลนั้น

อนึ่งให้นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ช่วยข้าหลวงประจำจังหวัดควบคุมดูแลเทศบาลตำบลในอำเภอนั้น ทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ชี้แจงแนะนำตักเตือนเทศบาลตำบล แล้วรายงานให้ข้าหลวงประจำจังหวัดทราบ

มาตรา ๔๑ เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดเห็นว่าเทศบาลตำบลใดไม่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่จำต้องกระทำ หรือทำการใด ๆ อันจะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น รัฐบาลมีอำนาจที่จะนำความกราบบังคมทูลขอให้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพเทศบาลจากตำบลนั้น ในกรณีเช่นนั้น ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดตั้งเจ้าพนักงานเข้าจัดการตำบลนั้น มีอำนาจหน้าที่เหมือนตั้งสภาตำบลและคณะกรรมการตำบลทุกประการ เมื่อมีกรณีอื่นต้องนำความกราบบังคมทูลตามมาตรานี้ ท่านว่าต้องให้โอกาสสภาตำบล

วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๔๗๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๑ หน้า ๕๗

และคณะมนตรีตำบลนั้น ๆ ได้ชี้แจงโดยแสดงเหตุผลตามสมควรก่อน

หมวดที่ ๒

เทศบาลเมืองและเทศบาลนคร

ส่วนที่ ๑

เทศบาลเมือง

มาตรา ๔๒ ให้จัดเขตต์ชุมชนในบรรดาตำบลหรือ ส่วนของตำบลอื่นเป็นที่ตั้งศาลาว่าการจังหวัดขึ้นเป็นเมือง มีฐานะเป็นเทศบาลมีสภาพเป็นเทศบาลเมืองเรียกว่าเทศบาลเมือง

ถ้าและท้องถิ่นใดมีราษฎรตั้งแต่ ๓,๐๐๐ คนขึ้นไป และราษฎรเหล่านั้นอยู่หนาแน่นคิดเฉลี่ยได้ไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ คน ต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร ก็อาจจัดตั้งท้องถิ่นนั้นขึ้นเป็นเมือง มีฐานะเป็นเทศบาลมีสภาพเป็นเทศบาลเมืองเรียกว่าเทศบาลเมืองดุจกัน

การตั้งเทศบาลเมืองจะทำได้ก็แต่โดยบทพระราชกฤษฎีกา ซึ่งจะได้กำหนดเขตต์และนามของเมืองนั้นด้วย

มาตรา ๔๓ เทศบาลเมืองมีระเบียบการปกครองโดย มืองค์การต่อไปนี้

๑. สภาเมือง

๒. คณะมนตรีเมือง

มาตรา ๔๔ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสภาตำบลมาใช้บังคับในเรื่องสภาเมืองโดยอนุโลม เว้นแต่อำนาจซึ่งกำหนดไว้ว่าเป็นของนายอำเภอ นั้น ให้เป็นอำนาจของข้าหลวงประจำจังหวัด

มาตรา ๔๕ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะมนตรีตำบลมาใช้บังคับในเรื่องคณะมนตรีเมืองโดยอนุโลม เช่น ตำแหน่งนายกมนตรีตำบลให้เรียกว่า นายกมนตรีเมือง และมนตรีตำบลให้เรียกว่ามนตรีเมือง

มาตรา ๔๖ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลเมืองมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องกระทำตามมาตรา ๒๗ และยังมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องกระทำเพิ่มขึ้นอีกดังนี้

๑. จัดให้มีและบำรุงตลาด คอกสัตว์ โรงฆ่าสัตว์ ที่อาบน้ำและซักฟอก สุสาน และฌาปนสถานของเทศบาล
๒. จัดให้มีและบำรุงการประปาเพื่อจำหน่ายน้ำสะอาดให้แก่ราษฎร

๓. จัดให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้หรือบัจจัยสำหรับสาธารณูปการประเภทอื่น ๆ
๔. จัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้า เพื่อจำหน่ายกระแสให้แก่ราษฎร หรือให้แสงสว่างโดยวิธีอื่นตามที่ชุมชน
๕. จัดให้มีและบำรุงกองดับเพลิง

นอกจากนี้เทศบาลเมืองอาจจัดการอื่นๆตามมาตรา ๒๔ ได้

มาตรา ๔๓ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการคลัง เทศบัญญัติการควบคุมเทศบาลตำบลมาใช้โดยอนุโลม เว้นแต่อำนาจซึ่งกำหนดไว้ว่า เป็นของนายอำเภอให้นำเป็นอำนาจของข้าหลวงประจำจังหวัด

ส่วนที่ ๒

เทศบาลนคร

มาตรา ๔๔ ท้องถิ่นใดมีราษฎรตั้งแต่ ๓๐,๐๐๐ คนขึ้นไป และราษฎรเหล่านั้นอยู่หนาแน่น คิดเฉลี่ยได้ไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ คน ต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร ก็อาจจัดตั้งท้องถิ่นนั้นขึ้นเป็นนคร มีฐานะเป็นเทศบาล มีสภาพเป็นเทศบาลเมือง เรียกว่าเทศบาลนคร

การตั้งเทศบาลนคร จะทำได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ
ซึ่งจะได้กำหนดเขตต์และนามของนครนั้นด้วย

มาตรา ๔๘ เทศบาลนครมีระเบียบการปกครองโดยมี
องค์การต่อไปนี้

๑. สภานคร
๒. คณะมนตรีนคร

มาตรา ๕๐ สภานคร ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งพลเมือง
ในตำบลภายในนครนั้นเลือกตั้งตำบลละ ๑ นาย ถ้าตำบล
ใดมีราษฎรมากกว่า ๒,๐๐๐ คน ให้ตำบลนั้น เลือกตั้ง
สมาชิกเพิ่มขึ้นอีก ๑ นาย ทุก ๆ ๒,๐๐๐ เศษของ ๒,๐๐๐
ถ้าถึงครึ่งให้นับเป็น ๒,๐๐๐ ถ้าต่ำกว่าครึ่งไม่นับ

ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสภาเมืองมาใช้บังคับในเรื่องสภา
นครโดยอนุโลม

มาตรา ๕๑ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะมนตรีเมืองมาใช้
บังคับในเรื่องคณะมนตรีนครโดยอนุโลม เช่น ตำแหน่ง
นายกมนตรีเมืองให้เรียกว่า นายกมนตรีนคร และมนตรี
เมืองให้เรียกว่ามนตรีนคร

วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๔๗๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๑ หน้า ๑๐๑

มาตรา ๕๒ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องกระทำตามมาตรา ๔๖ และยังมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องกระทำเพิ่มขึ้นอีกดังนี้

๑. จัดให้มีและบำรุงสุขศาลา และโรงพยาบาล
๒. จัดให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและทารก
๓. จัดให้มีและบำรุงการสงเคราะห์คนอนาถา
๔. จัดให้มีและบำรุงซ่อมสาธารณ
๕. จัดให้มีและบำรุงสถานที่สาธารณสำหรับการศึกษา และพลศึกษา

นอกจากนี้เทศบาลนครอาจจัดการอื่น ๆ ตามมาตรา ๒๘ ได้

มาตรา ๕๓ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการคลัง เทศบัญญัติการควบคุมเทศบาลเมืองมาใช้โดยอนุโลม

หมวดที่ ๓

สภาจังหวัด

มาตรา ๕๔ สภาจังหวัดประกอบด้วยสมาชิกอย่างน้อย ๑๐ นาย ซึ่งพลเมืองในอำเภอเลือกตั้งขึ้นอำเภอละ ๑ นาย แต่ถ้าอำเภอใดมีราษฎรมากกว่า ๑๐,๐๐๐ คนให้อำเภอนั้นมีผู้แทน ๑ นายทุก ๑๐,๐๐๐ เศษของ ๑๐,๐๐๐ ถ้าถึงครึ่งให้นับเป็น ๑๐,๐๐๐ ถ้าต่ำกว่าครึ่งไม่นับ

แต่ถ้าคำนวณตามเกณฑ์ในวรรคก่อนยังไม่ได้ สมาชิกครบจำนวนอย่างน้อย ๑๐ นายนั้นแล้ว ก็ให้ถือเกณฑ์ดังนี้ คือ เอา ๑๐ หารจำนวนราษฎรจังหวัดนั้น อำเภอใดมีราษฎรมากกว่าจำนวนผลัดก็ให้อำเภอนั้นมีผู้แทนเพิ่มขึ้นอีก ๑ นาย ทุกจำนวนที่ได้ผลัดนั้น และให้ใช้หลักบังคับเศษดังกล่าวแล้วในตอนต้น

ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสภาเมืองมาใช้บังคับในเรื่องสภาจังหวัดโดยอนุโลม เว้นแต่อำนาจซึ่งกำหนดไว้ว่าเป็นของข้าหลวงประจำจังหวัดนั้น ให้เป็นอำนาจของกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๕๕ สภาจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ปรึกษาหารือในกิจการต่อไปนี้

๑. ตรวจสอบและรายงานเรื่องงบประมาณซึ่งตั้งทางจังหวัด และสอบสวนการคลังทางจังหวัดตามระเบียบซึ่งจะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้
๒. แบ่งสรรเงินอุดหนุนของรัฐบาลระหว่างบรรดาเทศบาลในจังหวัด

๓. เสนอข้อเสนอแนะรัฐบาลในการจังกอบ การเงิน และการอื่น ๆ ของเทศบาลและกิจการในจังหวัด อาทิคือ การเกษตร การหัตถกรรม การขนส่ง การค้าขาย ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรม อันดี และกิจการอื่นใด อันจะส่งเสริมสวัสดิภาพของราษฎรในจังหวัดนั้น

๔. ตั้งกระทู้ถามกรมการจังหวัด ในที่ประชุมสภา ในข้อความใด ๆ อันเกี่ยวกับการงานในหน้าที่ได้ แต่กรมการจังหวัดทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อเห็นว่าข้อความนั้น ๆ ยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของ จังหวัด

๕. ให้คำปรึกษาในปัญหาต่าง ๆ เมื่อรัฐบาลร้องขอ

มาตรา ๕๖ กรมการจังหวัดย่อมมีสิทธิไปประชุม และ แสดงความเห็นในสภาจังหวัดได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๕๗ สภาจังหวัดอาจเลือกสมาชิกของสภามีจำนวน ตั้งแต่ ๓ ถึง ๕ นาย ตั้งขึ้นเป็นคณะกรรมการจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ตรวจและรายงาน เรืองงบ ประมาณซึ่งตั้งทาง

เล่ม ๕๑ หน้า ๑๐๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๔๗๗

จังหวัดและสอบสวนการคลังทางจังหวัดตามระเบียบซึ่งจะได้
มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้และให้มีอำนาจหน้าที่ใกล้เคียง
ข้อแตกต่างระหว่างเทศบาล อีกทั้งให้มีอำนาจหน้าที่อื่น ๆ
ตามที่จะได้มีพระราชบัญญัติกำหนดไว้

หมวดที่ ๔

สหเทศบาล

มาตรา ๕๘ ถ้ามีกิจการบางประเภทซึ่งแต่ลำพังเทศบาล
... เดี่ยวไม่สามารถจะทำได้ ก็ให้จัดตั้งองค์การขึ้นเป็นพิเศษ
สำหรับกิจการนั้น ๆ มีสภาพเป็นเทศบาลเมืองเรียกว่า
สหเทศบาล มีเจ้าหน้าที่ประกอบด้วยผู้แทนของบรรดา
เทศบาลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย

การตั้งสหเทศบาล จะทำได้ก็แต่โดยบทพระราชบัญญัติ
ซึ่งจะได้กำหนดนามระเบียบการและอำนาจหน้าที่ไว้ด้วย

มาตรา ๕๙ สหเทศบาลอาจได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล
สำหรับกิจการอันจะพึงกระทำ และอาจกู้เงินได้เมื่อได้รับ
อนุญาตจากรัฐบาลแล้ว

หมวดที่ ๕

บทบัญญัติณะเพาะกาล

มาตรา ๖๐ ท้องถิ่นใดได้มีสภาพเป็นเทศบาลแล้ว ให้
รัฐบาลแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติและมีพื้นความรู้ตามที่จะได้
มีกฎกระทรวงกำหนดไว้ ให้เป็นสมาชิกของสภาท้องถิ่น
เหล่านั้นเพื่อให้เป็นผู้เริ่มการ

และภายในกำหนดเวลา ๑ ปีนับแต่วันที่สภาท้องถิ่นได้
มีการประชุมกันครั้งแรกให้สมาชิกของสภาท้องถิ่นประกอบด้วย
สมาชิก ๒ ประเภท ประเภทที่ ๑ ได้แก่ผู้ที่พลเมืองได้เลือก
ตั้งตามที่กล่าวไว้ในตอนต้นแห่งพระราชบัญญัตินี้ ประเภท
ที่ ๒ ได้แก่ผู้ที่รัฐบาลได้แต่งตั้งมีจำนวนไม่เกินสมาชิกประเภท
ที่ ๑

ท้องถิ่นใดมีผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่ได้มีการศึกษาจบ
ประถมศึกษาสามัญมากกว่ากึ่งจำนวนทั้งหมดแล้ว ให้สภา
ท้องถิ่นนั้นประกอบด้วยสมาชิกประเภทที่ ๑ แต่ประเภทเดียว

มาตรา ๖๑ เมื่อตำบลใดได้มีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว ให้
ผู้แทนตำบลที่ได้รับเลือกตั้งตามพระราชกฤษฎีกาลงวันที่ ๑๒
สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ เป็นที่ปรึกษาพิเศษสำหรับคณะมนตรี
ตำบลนั้นและให้อยู่ในตำแหน่งนี้ตลอดวาระที่ได้รับเลือกตั้ง

เล่ม ๕๑ หน้า ๑๐๖ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๔๗๗

เป็นผู้แทนตำบล มีหน้าที่ให้คำปรึกษาเมื่อคณะมนตรีตำบล
ร้องขอ

และให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ตำบล สารวัตรกำนัน
เป็นพนักงานของเทศบาล อยู่ในความบังคับบัญชาของคณะ
มนตรีตำบล

มาตรา ๖๒ เมื่อจังหวัดใดได้มีสภาจังหวัดแล้ว ให้ผู้แทน
ราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งตามพระราชกฤษฎีกา ลงวันที่ ๑๒
สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ เป็นที่ปรึกษาพิเศษสำหรับสภาจังหวัด
นั้น และให้อยู่ในตำแหน่งตลอดวาระที่ได้รับเลือกตั้งเป็น
ผู้แทนราษฎร มีหน้าที่ให้คำปรึกษาเมื่อสภาจังหวัดร้องขอ

มาตรา ๖๓ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๓ ของพระราช
บัญญัตินี้ ท่านว่าให้คงใช้บทพระราชบัญญัติปกครองท้องที่
พ.ศ. ๒๔๕๗ และบทกฎหมายอื่นๆ ว่าด้วยการปกครองท้องที่
และว่าด้วยการสุขาภิบาลตามที่ เป็นอยู่ในเวลานี้ไปจนกว่า
จะได้มีบทพระราชบัญญัติใหม่มาใช้แทน

มาตรา ๖๔ ถ้าสุขาภิบาลใด ได้เปลี่ยนสภาพเป็นเทศ
บาลตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้โอนบรรดาทรัพย์สินตลอด
จนสิทธิและหน้าที่ของสุขาภิบาลนั้นเป็น ของเทศบาลนั้น

หมวดที่ ๖

การรักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา ๖๕ ให้กระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่รักษาการให้
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎ
กระทรวง เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้
กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว
ให้ใช้บังคับได้

ประกาศมาณวันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๗๖
เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(ตามมติของคณะรัฐมนตรี)

เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ

รัฐมนตรี